

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра теорії та методики музичного мистецтва

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з наукової роботи

Н. М. Віннікова

«*Н. М. Віннікова*» 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МУЗИЧНОЇ ПЕДАГОГІКИ

для аспірантів

спеціальності 025 Музичне мистецтво

освітньо-наукового рівня «доктор філософії»

освітньо-наукової програми 025 Музичне мистецтво

Київ – 2018

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	2 / 60	
Курс	2	2
Семестр	3	3
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	28	8
Самостійна робота	32	52
Форма семестрового контролю	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – виховання фахівця, який вільно орієнтується в актуальних проблемах музичної педагогіки; формування цілісного уявлення про психолого-педагогічні особливості побудови навчального процесу у сучасних умовах; підвищення загальної та психолого-педагогічної культури аспірантів.

Завдання:

- розуміння особливостей сучасних підходів, які випрацьовані у реальній музично-педагогічній діяльності й спрямовані на удосконалення педагогічного процесу різних ланок системи української музичної освіти;
- здійснення наукового пошуку, аналізу інформації;
- застосування новітніх мультимедійних технологій у своїй науковій діяльності;
- викладання музикознавчих дисциплін з використанням сучасних педагогічних методів.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті опрацювання змісту навчальної дисципліни «Актуальні проблеми музичної педагогіки» аспіранти повинні:

бути компетентними у: визначенні пріоритетних напрямків наукових досліджень у галузі музичної педагогіки; здійсненні самостійних досліджень й аналітичних проектів у межах музично-педагогічної діяльності з урахуванням новітніх технологій розвитку науки;

оволодіти компетентностями: опрацьовувати наукову літературу різними способами; формулювати тему наукового дослідження; застосувати технології у музично-педагогічному дослідженні; готувати наукову доповідь; писати наукову статтю, дисертацію, автореферат, монографію; складати

анотацію, визначати ключові слова наукової праці; писати рецензію на різні види наукових робіт.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	
Змістовий модуль I. «Методологічні основи формування національної музичної педагогіки»					
Тема 1. Українська філософська думка як естетична основа національної музичної педагогіки	15	4	3	-	8
Тема 2. Розвиток української музичної педагогіки у світлі вітчизняного загальноосвітнього процесу	15	4	3	-	8
Тема 3. Сучасні парадигми української музичної педагогіки та європейський контекст	15	4	3	-	8
Тема 4. Сучасні педагогічні системи музично-творчого виховання особистості на національних засадах: європейський досвід	15	4	3	-	8
Усього	60	16	12	-	32

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	
Змістовий модуль I. «Методологічні основи формування національної музичної педагогіки»					
Тема 1. Українська філософська думка як естетична основа національної музичної педагогіки	15	1	1	-	13
Тема 2. Розвиток української музичної педагогіки у світлі вітчизняного загальноосвітнього процесу	15	1	1	-	13
Тема 3. Сучасні парадигми української музичної педагогіки та європейський контекст	15	1	1	-	13

Тема 4. Сучасні педагогічні системи музично-творчого виховання особистості на національних засадах: європейський досвід	15	1	1	-	13
Усього	60	4	4	-	52

5. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Українська філософська думка як естетична основа національної музичної педагогіки (4 год.)

Українська музична педагогіка як цілісна система. Особливості музичної педагогіки. Музична педагогіка як складова загальної педагогіки. Музично-естетичні погляди українських філософів на процес формування національної педагогічної думки в цілому й музичної педагогіки зокрема. Антеїзм, екзистенційність, кордоцентризм Г. Сковороди. Кордоцентризм П. Юркевича. Екзистенціалізм М. Бердяєва як позиція захисту гуманності та людяності. Розуміння творчості і свободи українськими філософами. Національний менталітет та українська ментальність у сучасній філософській думці. Традиції національної педагогіки та виховання. Національний характер, національна самосвідомість, національна самоідентифікація як об'єктивні складові національної культури і мистецтва.

Основні поняття теми: українська педагогіка, антеїзм, екзистенційність, кордоцентризм, національний характер, національна самосвідомість, національна самоідентифікація.

ТЕМА 2. Розвиток української музичної педагогіки у світлі вітчизняного загальноосвітнього процесу (4 год.)

Українське Відродження XVII – першої половини XVIII ст. як доба формування національної музично-педагогічної школи. М. Дилецький та його «Граматика мусікійська» як взірць першого підручника з музичних наук. Музична освіта у Києво-Могилянській академії. Шкільна драма і втілення музичних знань на практиці. Мандрівні «спудеї» і музичні традиції лялькового театру «вертеп». Музична маєткова культура. Музика в навчальних закладах України XIX ст.: уроки музики в середніх навчальних закладах, музичні класи при університетах, музичні школи. Ідеї П. Сокальського щодо створення музичної школи на національних музично-естетичних засадах. П. Сокальський і формування української музичної етнології та порівняльної етномузикології. Перші обробки українських пісень і танців та їх аранжування для салонного музикування. Музично-педагогічна діяльність М. Лисенка та його музично-драматична школа. Педагогічна діяльність В. Пухальського, Г. Ходоровського, М. Тутковського. Модель української демократичної школи початку XX ст. Погляди К. Стеценка на розбудову національної школи та проблеми музичної освіти. М. Леонтович і його погляди на особливості викладання музичних дисциплін в школі. Музично-драматичний інститут ім. М. Лисенка і традиції формування

національних музично-педагогічних кадрів. Формування національної вищої музичної освіти у 30-ті рр. XX ст. Особливості подальших зрушень процесу розвитку національної музичної педагогіки у XX ст. та історичні етапи її становлення.

Основні поняття теми: музично-педагогічна діяльність, музична етнологія, музична етномузикологія.

ТЕМА 3. Сучасні психологічні парадигми української музичної педагогіки та європейський контекст (4 год.)

Особистість як єдність природного і соціального, як об'єкт і суб'єкт суспільних відносин. Сучасні психічні структури особистості за О. Ковальовим та К. Платоновим. Концепція М. Кагана на основі аналізу діяльності людини. Основні блоки структури особистості за сучасними дослідженнями європейської педагогіки. Види діяльності за М. Каганом. Творча діяльність та її ознаки. Концепції творчості у працях європейських вчених. Схема творчого процесу за Я. Пономарьовим. Висвітлення проблем музичної творчості зарубіжними дослідниками І. Полюдняком, М. Монтесорі, П. Еббсом, Е. Сторром, Р. Гіббсоном.

Основні поняття теми: парадигма, концепція музичної творчості, види діяльності

ТЕМА 4. Сучасні педагогічні системи музично-творчого виховання особистості на національних засадах: європейський досвід (4 год.)

Світові системи музично-творчого виховання особистості за Су Сібатом, Дж. Кендалом, Р. Шафером, Е. Жак-Далькрозом, К. Орфом, З. Кодаєм, Б. Бартоком. Концепція Б. Яворського, її основні напрямки та значення для формування творчих здібностей. Погляди Б. Асаф'єва на проблему музичної творчості. Теоретичні положення К. Головської щодо розвитку дитячої музичної творчості. Дослідження Н. Ветлугіної стосовно послідовності педагогічного керування музично-творчим процесом.

Основні поняття теми: педагогічні системи.

6. Контроль навчальних досягнень

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	
			Кількість одиниць до розрахунку	Максимальна кількість балів за вид діяльності
1	Відвідування лекцій	1	8	8
2	Відвідування семінарських занять	1	6	6
3	Виконання завдань для самостійної роботи	10	4	40
4	Робота на семінарських заняттях	10	6	60
	Максимальна кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	114

Умовою зарахування проходження дисципліни «Актуальні проблеми музичної педагогіки» є отримання аспірантом не менше 46-ти балів за результатами всіх видів означених робіт.

7. Завдання для самостійної роботи

ТЕМА 1. Українська філософська думка як естетична основа національної музичної педагогіки (8 год.)

Мета: дати оцінку зачення української філософської думки з точки зору її впливу на формування національної музичної педагогіки.

Завдання:

– простежити загальне у поглядах на виховання Г. Сковороди і П. Юркевича;

– визначити спільне у кордоцентризмі Г. Сковороди і П. Юркевича;

– виокремити особливе у екзистенціалізмі Г. Сковороди і М. Бердяєва.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 23, 25, 26].

ТЕМА 2. Розвиток української музичної педагогіки у світлі вітчизняного загальноосвітнього процесу (8 год.)

Мета: висвітлити процес формування національної музичної педагогіки.

Завдання:

– розкрити особливості музичної педагогіки періоду XVII – XVIII ст. в Україні;

– порівняти музично-педагогічні погляди П. Сокальського та М. Лисенка;

– музична освіта в працях К. Стеценка та М. Легнтовича.

Рекомендована література: [13, 16, 17, 23, 24, 25, 26].

ТЕМА 3. Сучасні парадигми української музичної педагогіки та європейський контекст (8 год.)

Мета: охарактеризувати сучасні парадигми музичної педагогіки.

Завдання:

- порівняти концепції сучасних українських дослідників;
- визначити характерні відмінності концепцій зарубіжних дослідників

I. Поледняка, М. Монтессорі, П. Еббса, Е. Сторра, Р. Гіббсона.

Рекомендована література: [17, 23, 24, 25, 26].

ТЕМА 4. Сучасні педагогічні системи музично-творчого виховання особистості на національних засадах: європейський досвід (8 год.)

Мета: порівняти та дати оцінку сучасним педагогічним системам.

Завдання:

– охарактеризувати спільне й відмінне у педагогічних системах Е. Жак-Далькроза та К. Орфа;

– дати оцінку дієвості музично-педагогічних систем Б. Бартока та

З. Кодая;

– розкрити особливості вітчизняних музично-педагогічних концепцій.

Рекомендована література: [2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 17, 21, 23, 24, 25, 26].

8. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Бочакрєв Л. Психология музыкальной деятельности / Л. Бочкарєв. – М.: Институт психологии РАН, 1997. – 351 с.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посіб. / О. Вишневський. – 3-тє вид., доопр. і доп. – К.: Знання, 2008. – 566 с.
3. Выготский Л. Психология искусства / Л. Выготский. – М.: Педагогика, 1987. – 345 с.
4. Гадалова І. Історія музичного виховання ХХ ст.: конспект лекцій. – К.: КДП, 1992. – 36 с.
5. Душний А. Активізація творчої діяльності майбутніх учителів музики / А. Душний // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2005. – № 5. – С. 73-79.
6. Дьяченко Н., Котляревский И., Полянский Ю. Теоретические основы воспитания и обучения в музыкальных учебных заведениях / Н. Дьяченко, И. Котляревский, Ю. Полянский. – К.: Музична Україна, 1987. – 115 с.
7. Коренюк О. Педагогічні принципи М. В. Лисенка / О. Коренюк // Українське музикознавство. – 1969. – Вип. 4. – С.23-34.
8. Кузьмінський А. Педагогіка: підручник/ А. Кузьмінський. – К.: Знання-прес, 2008. – 447 с.
9. Куришев Є., Куришева Л. Теорія та практика музично-естетичного виховання за системою К. Орфа / Є. Куришев, Л. Куришева. – К.: ІСДОУ, 1994. – 74 с.
10. Лисько З. Федір Якименко визначна, ала малознана постать в

історії української музики / Передрук. З мюнхенської газети «Український самостійник» (5 липня 1953 р.) / З. Лисько // Музика. – 1994. – № 1. – С. 21-22.

11. Мартиненко С., Хорунжа Л. Загальна педагогіка: навч. посіб. / С. Мартиненко, Л. Хорунжа. – К.: Знання, 2000. – 174 с.

12. Мойсеюк Н. Педагогіка: навч. посіб.; 3-тє вид, доп. / Н. Мойсеюк. – К.: Знання, 2001. – 608 с.

13. Олексюк О. Музична педагогіка: навч. посіб. Для студ. ВНЗ культури і мистецтв / О. Олексюк. – К.: КНУКіМ, 2006. – 187 с.

14. Олексюк О., Ткач М. Педагогіка духовного потенціалу особистості / О. Олексюк, М. Ткач. – Знання України, 2004. – 264 с.

15. Орлов В. Професійне становлення майбутніх вчителів мистецьких дисциплін: теорія і технологія / В. Орлов. – К.: Наукова думка, 2003. – 264 с.

16. Ортинський В. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / В. Ортинський. – К.: центр учбової літератури, 2009. – 427 с.

17. Падалка Г. Педагогіка мистецтва / Г. Падалка // Науковий часопис НПУ імені М. Драгоманова. – К.: НПУ, 2004. – С. 15-20.

18. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва: навч. посіб. / О. Олексюк, М. Ткач. – К.: Знання України, 2004. – 263 с.

19. Педагогічні технології : наука– практиці / за ред. Сисоевої. – К.: ВІПОЛ, 2002. – 281 с.

20. Рудницька О. Основи викладання мистецьких дисциплін / О. Рудницька. – К.: АПН України, 1998. – 183 с.

21. Рудницька О. Педагогіка: загальна і мистецька: навч. посіб. / О. Рудницька. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. – 360 с.

22. Творчий розвиток особистості засобами мистецтва: навч.-метод. посіб. / НАПН, ІПОіОД; [Н. Ничкало [та ін.]; за ред., передмова Н. Ничкало]. – Чернівці: Зелена Буковина, 2011. – 280 с.

23. Уланова С. Нариси історії європейської музичної освіти і виховання: Від античності до початку ХХ ст. / С. Уланова. – К.: Знання України, 2002. – 326 с.

24. Уланова С. Світоглядно-методологічні основи формування музично-естетичної культури / С. Уланова // Художня освіта і проблеми виховання молоді: Зб. наук. ст. – К., 1997. – С. 11-34.

25. Шамаєва К. Музична освіта в Україні у першій половині ХІХ ст. / К. Шамаєва. – К.: Мін. Освіти, 1996. – 110 с.

26. Шульгіна В. Українська музична педагогіка: підручник. – К.: ДАКККіМ, 2008. – 262 с.

ДОДАТОК
до робочої програми навчальної дисципліни
«Актуальні проблеми музичної педагогіки»

Плани семінарських занять

Семінар 1. Українська філософсько-естетична основа національної музичної педагогіки (3 год.)

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Погляди видатних українських філософів, які є фундаторами етико-естетичних засад національної музичної педагогіки.
2. Роль національних традицій і звичаїв у формуванні української музичної педагогіки.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Обговорення розуміння творчості і свободи українськими філософами.

Рекомендована література: [1, 2, 3, 4, 23, 25, 26].

Семінар 2. Національна музична педагогіка у вимірах вітчизняного загальноосвітнього процесу (3 год.)

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Значення української педагогічної спадщини для формування і розвитку національної музичної педагогіки в умовах сучасної України та відкритого інформаційноо простору.
2. Тенденції розвитку української музичної педагогіки в контексті європейських історико-культурологічних процесів.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Обговорення ідеї П. Сокальського щодо створення музичної школи на національних музично-естетичних засадах.

Рекомендована література: [13, 16, 17, 23, 24, 25, 26].

Семінар 3. Сучасна українська музична педагогіка та європейський контекст (3 год.)

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Здійснити порівняльний аналіз концепцій особистості за О. Ковальовим, К. Платоновим та М. Каганом.
2. Охарактеризувати особливості концепції творчості за П. Еббсом.
3. Порівняти і винайти особливе у концепціях творчості М. Гріна та Дж. Едді.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Проблемна дискусія до теми.

Рекомендована література: [17, 23, 24, 25, 26].

Семінар 4. Європейські педагогічні системи музично-творчого виховання особистості на національних засадах (3 год.)

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Охарактеризувати основні положення системи музичного виховання Е. Жак-Далькроза та визначити дискусійні аспекти його теорії.
2. Довести значущість педагогічної спадщини Б. Яворського в опрацюванні теорії музично-творчого виховання особистості в українській музичній школі.
3. Порівняти педагогічні погляди на принципи музично-творчого виховання особистості П. Еббса, Е. Сторра, Р. Гіббсона.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Обговорення системи музичного виховання Е. Жак-Далькроза

Рекомендована література: [2, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 17, 21, 23, 24, 25, 26].